

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ
AZƏRBAYCAN MEMARLIQ VƏ İNŞAAT UNİVERSİTETİ**

Təsdiq edirəm:

**Elm və texnika işləri üzrə prorektor
Professor _____ A.R.Şərifov**

**6405.01 “Şəhərsalma, yaşayış məntəqələrinin planlaşdırılması,
landşaftmemarlığı” ixtisas üzrə fənn**

P R O Q R A M I

BAKI – 2019

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ
AZƏRBAYCAN MEMARLIQ VƏ İNŞAAT UNİVERSİTETİ**

Təsdiq edilib:

“Memarlıq” fakultəsinin Elmi Şurası

Protokol № _____

dekan: _____ dos. Z.G.MəmmədovA

**6405.01 “Şəhərsalma, yaşayış məntəqələrinin planlaşdırılması,
landşaftmemarlığı” ixtisas üzrə fənn**

P R O Q R A M I

GİRİŞ

Proqramın əsasını "Memarlıq" və "Şəhərsalma" ixtisasları üçün tədris olunan fənlər təşkil edir: şəhərsalma, şəhərsalma nəzəriyyəsi, landşaft memarlığı, şəhərsalma iqtisadiyyatı, şəhər ərazilərinin mühəndis hazırlığı və abadlaşdırılması, şəhərlərin renovasiyası, tarixi ərazilərin qorunması, ərazi-coğrafi informasiya sistemləri, şəhərsalma hüququ və menecment, şəhər nəqliyyat sistemləri, şəhərsalma kadastrı, şəhərsalma tarixi, memarlıq və şəhərsalma regionikası, statistikaya giriş, şəhərsalma sistemləri.

Proqram Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyasının təklif etdiyi AMEA-nın Mİİ və AzMİU-nun mütəxəssisləri qrupu tərəfindən hazırlanıb və AzMİU, digər ali təhsil müəssisələri, AMEA-nın institutları, dövlət və özəl şirkətlərin və müəssisələrin şəhərsalma, yaşayış məntəqələrinin planlaşdırılması, landşaft memarlığı üzrə fəaliyyət istiqamətlərinə adaptasiya edilir.

I. Şəhərsalma nəzəriyyəsi anlayışı

Urbanizasiya dünyəvi tarixi bir proses kimi. Saxta urbanizasiya. Şəhər anlayışı. Cəmiyyətin inkişafında şəhərlərin rolu. Şəhərsalma və ərazi planlaşdırılması fəaliyyətinin mahiyyəti.

II. Şəhərsalmanın yaranması və inkişaf mərhələləri

Şəhərsalma ideyalarının təkamülü. Şəhərsalma nəzəriyyəsinin antik dövrdə inkişafı. Mükəmməl şəhər, İtaliya İntibah nəzəriyyəçilərinin şəhər görüşləri. Fransız və Alman şəhər nəzəriyyəsinin nümayəndələri. İspan koloniyalarının şəhərsalması. Klassizmin şəhərləri. Utopiya şəhərləri ; T. Mor, I. Andrea, F. Bacon, J. Russo, R. Owen, S. Fourier, W. Morris və başqaları. Parisin yenidənqurulması və Osmanın (Hausmann) yenidənqurma planı. O. Vaqnerin şəhərsalma ideyaları.

III. Azərbaycanın şəhərsalma ənənəsi və şəhərsalma irsi

Azərbaycanın qədim qurğularının yaranması və inkişaf yolları. Qədim yaşayış yerləri. Qədim və erkən orta əsr şəhər-qalalar, sitadellər. Qədim qurğuların Şərq ölkələri qurğuları ilə tipoloji əlaqələri. Orta əsrlərdə şəhərlərin yaranmasını və formalaşmasını müəyyən edən sosial-iqtisadi və tarixi amillər. Təbii-iqlimşəraitinin şəhərlərin ümumi plan-məkan quruluşuna təsiri. Şəhər tikililərinin memarlığı. Şəhərlərin əsas struktur elementləri. Küçə şəbəkəsi, şəhər meydanları, ansabllar, məhəllələr. Şəhərin abadlıq sistemi.

IV. Məskunlaşma və regional planlaşdırma

Məskunlaşma sistemlərinin təkamülü. Məskunlaşmanın əsas növləri və formaları. Qrup məskunlaşma sisteminin formalaşması. Yaşayış yerlərinin regional və lokal sistemləri. Azərbaycanda müasir mərhələdə məskunlaşmanın regional problemləri. Azərbaycanda rayon planlaşdırılması problemləri. Orta və kiçik şəhərlərin inkişaf problemləri. İri şəhərlərin artma məhdudiyətləri. Azərbaycanda kəndlər və qəsəbələrin inkişaf xüsusiyyətləri. Məhsuldar qüvvələrin yerləşdirilmə prinsipləri Məskunlaşma yerlərinin və yaşayış rayonlarının təsnifatı

V. Şəhər və ətraf mühit

Ətraf mühitin mühafizəsi şəhərsalma problemi kimi. Müasir şəhərsalmada ətraf mühitin qorunması və ekologiya məsələləri. Azərbaycan şəhərlərinin formalaşması və inkişafında təbii amillərin rolu. Şəhərsalma sisteminin kompleks təhlili məsələləri. Rayon planlaşdırılması səviyyəsində ekoloji məsələlərin həllinin şəhərsalma vasitələri. Ərazinin ehtiyat potensialı və tutumu

VI. Şəhərin planlaşdırma strukturu

Müasir şəhərin funksional zonalaşma prinsipləri. Şəhərin planlaşdırma strukturu. Sənaye zonası. İstehsalat müəssisələrin sanitar təsnifatı, sanitar-mühafizə zonaları. Yaşayış zonası. Yaşayış və sənaye zonalarının qarşılıqlı əlaqəsi. İctimai mərkəz. Mikrorayonlaşdırma prinsipləri. Şəhər və sənaye. Mikrorayonların yaranması, əsas üstünlükləri və çatışmamazlıqları. Mikrorayonun təkmilləşdirilmə konsepsiyası. Yaşayış ərazilərinin inkişaf təmayülləri. Azərbaycan şəhərlərində kütləvi yaşayış tikintisinin formalaşması.

VII. Şəhərin nəqliyyat və mühəndis infrastrukturu

Müasir şəhərin inkişafında nəqliyyat problemləri. Xarici nəqliyyat zonası. Şəhər sərnişin nəqliyyat şəbəkəsi. Avtomobil yolları və magistral küçə şəbəkəsi. Nəqliyyat vasitələrinin saxlanması və texniki xidməti üçün qurğular. Şəhərsalma nəzəriyyəsinin mühəndis-texniki əsasları. Su təminatı və kanalizasiya. Yeraltı mühəndis şəbəkələri.

VIII. İctimai xidmət sistemləri və müəssisələri

İctimai xidmət sisteminin strukturu. Müasir şəhərdə mədəni-məişət xidmət sistemləri. Xidmət sistemlərinin məkan təşkili. Şəhər sistemində ictimai mərkəzlərin yerləşdirilməsi.

IX. Yaşılıq sistemi

Şəhərin yaşıllaşdırma sistemi, yaşıl əkinlərin təsnifatı və sahələri. Şəhərsalmada landşaft-ekoloji yanaşma. Müasir şəhərlərdə landşaftın qorunması və bərpası məsələləri. Şəhər sistemində yaşıl ərazilərin təşkili prinsipləri. Azərbaycan respublikasında kurort şəhərlərinin və kurort zonalarının formalaşması və inkişafının əsas prinsipləri və müddəaları. Şəhər ətrafı zonaların əsas funksiyaları və planlaşdırılması. Şəhər ətrafı zonaların funksional təşkili və planlaşdırma strukturu.

X. Şəhərlərin planlaşdırılmasının ümumi sualları

Azərbaycanda şəhərsalmanın əsas əlamətləri. Azərbaycan şəhərsalmasının müasir inkişaf problemləri Şəhərsalmada müasir proqnozlaşdırma üsulları. Şəhərsalmakadastrı barəsində anlayış. Şəhərsalma layihələndirilməsində GIS- texnologiyalarının tətbiqi. Şəhərsalmada ekoloji əsaslandırma. Layihələndirmənin ümumi strukturu və təşkili: layihənin tərkibi, onun əsas bölmələri və əlaqələri. Layihələndirmə mərhələləri və səviyyələri (baş plan, rayon planlaşdırılması, müfəssəl planlaşdırma və s.). Şəhərsalmada funksional-tipoloji təhlil.

XI. Şəhər və irs

Şəhərlərdə tarixi-mədəni irsin qorunması və səmərəli istifadəsi. Ərazilərin şəhərsalma reqlamentləri və istifadə rejimləri. Tarixən yaranmış mühitin qorunması və yenilənməsi məsələləri və üsulları. Mühafizə zonalarının və tikintinin nizamlaşdırma zonalarının təyin

edilməsi. Tarixi varislik yenidən qurmaamili kimi. Şəhərin yenidən qurulmasına təkamül yanaşma.

XII. Şəhərsalmanın nəzəri əsasları və müasir şəhərsalma konsepsiyaları. Müasir şəhərsalmanın meydana gəlməsi; əsas xüsusiyyətləri, mərhələləri. Funksional zonalaşma. Toni Qarnyenin sənaye şəhəri. E. Qovardın “Şəhər-bağlar” konsepsiyası; Planlaşdırmanın əsas prinsipləri. Soriya-i Matanın düzxətli şəhər konsepsiyası və onun davamçıları. Mühərribədən əvvəlki dövrdə şəhərsalmahaqqında ideyalar (kollektiv icmalar, evlər-kommunalar və s.). Le Korbüzenin şəhərsalma işləri və “Afina xartiyası”. Müasir şəhərsalmanın yeni konseptual müddəaları. (Yeni şəhərsalma konsepsiyaları: “Yeni urbanizm”, “Davamlı inkişaf”, “Ekopolis” və s.). Şəhərsalmada dinamik konsepsiyalar. Transformasiya ideyaları. Şəhərin “açıq” strukturu və sərbəst məkan artımı. Müasir şəhərsalmanın inkişafında “Urbanistlər” və “Dezurbanistlər” konsepsiyaları

XIII. Şəhərsalmanın sosial-iqtisadi əsasları
Şəhərsalma həllərinin sosial-iqtisadi əsaslandırılması. Sosial-demoqrafik və sosial-mədəni amillər. Şəhərsalma layihələrinin texniki-iqtisadi əsaslandırılması.

XIV. Şəhərin kompozisiya strukturu
Şəhərsalma obyektlərinin plan və məkan kompozisiyası. Şəhər kompozisiyasının əsas elementləri. Şəhərin bədii siması. Şəhərsalma sistemlərinin vəhdəti. Şəhərsalma nəzəriyyəsinin estetik məsələləri

XV. Şəhərsalmanın hüquqi əsasları.
Ərazi və yaşayış yerlərinin inkişafı ilə idarə etmə sistemləri. Şəhər və digər yaşayış məntəqələrində tikininin nizamlanması üçün əsas şəhərsalma meyarları. Şəhərsalma fəaliyyəti sahəsində dövlət siyasətinin məqsəd və istiqamətləri. Layihə- planlaşdırma sənədləşməsi. Azərbaycan şəraitində şəhərsalma hüququ, normaları və standartları. Şəhərsalma nizamlanmasının informasiya, elmi, layihə təminatı. Şəhərsalma nizamlanmasının təşkilatı, maliyyə, kadr təminatı.

РАЗДЕЛЫ И ВОПРОСЫ

I. Понятия о градостроительной теории.

Урбанизация как глобальный исторический процесс. Ложная урбанизация. Понятие города. Роль городов в развитии общества. Сущность градостроительной деятельности и территориального планирования

II. Этапы возникновения и развития градостроительства.

История градостроительных идей. Развитие теории градостроительства в античную эпоху. Идеальный город, взгляды теоретиков эпохи Итальянского ренессанса на устройство городов. Французские и немецкие представители теоретиков градостроительства. Градостроительство испанских коллоний. Города классицизма. Утопические города: Т. Мор, И. Андреа, Ф. Бекон, Ж. Руссо, Р. Оуэн, С. Фурьер, У. Моррис и др. Реконструкция Парижа и план Османа (Haussmann). Градостроительные идеи О. Вагнера.

III. Градостроительные традиции и градостроительное наследие Азербайджана

Возникновение и пути развития древнейших сооружений Азербайджана. Древнейшие поселения. Древние и раннесредневековые города-крепости, цитадели. Древние сооружения и их типологические связи с сооружениями стран древнего Востока. Социально-экономические и исторические факторы предопределяющие возникновение и формирование средневековых городов. Влияние природно-климатических условий на общую пространственно-планировочную структуру городов. Архитектура городской застройки. Основные структурные элементы городов. Уличная сеть, городские площади, ансамбли, кварталы. Система благоустройства городов.

IV. Расселение и региональное планирование

Эволюция систем расселения. Основные типы и формы расселения. Формирование групповых систем расселения. Региональные и локальные системы населенных мест. Проблемы регионального расселения на современном этапе. Проблемы районной планировки в Азербайджане. Проблемы развития малых и средних городов. Ограничение роста крупных городов. Особенности развития селений и поселков в Азербайджане. Принципы размещения производственных сил. Классификация населенных мест и районов расселения.

V. Город и окружающая среда

Охрана окружающей среды как градостроительная проблема. Задачи охраны окружающей среды и экологии в современном градостроительстве. Роль природных факторов в развитии градостроительства Азербайджана. Задачи комплексного анализа градостроительных систем. Градостроительные средства решения экологических задач на уровне районной планировки. Оценка природных ресурсов территорий. Ресурсный потенциал и емкость территорий.

VI. Планировочная структура города

Принципы функционального зонирования современного города. Планировочная структура города. Промышленная зона. Санитарная классификация предприятий и производств, санитарно-защитные зоны. Селитебная зона. Взаимосвязь промышленных и селитебных зон.

Общественный центр. Принципы микрорайонирования. Промышленность и город. Возникновение микрорайонов. основные преимущества и недостатки. Концепция усовершенствованного микрорайона. Тенденции развития жилых территорий. Формирование жилых районов массового строительства в Азербайджане.

VII. Транспортная и инженерная инфраструктура города.

Проблемы современного транспорта в развитии городов. Зона внешнего транспорта. Сеть городского пассажирского транспорта. Сеть автомобильных дорог и магистральных улиц. Сооружения для хранения и технического обслуживания транспортных средств. Инженерно-технические основы градостроительной теории. Водоснабжение и канализация. Инженерные подземные сети.

VIII. Система и учреждения общественного обслуживания

Структура системы общественного обслуживания. Формирование системы культурно-бытового обслуживания современного города. Пространственная организация систем обслуживания. Размещение общественных центров в системе города.

IX. Система зеленых насаждений

Система озеленения города, классификация и площади зеленых насаждений. Ландшафтно-экологический подход в градостроительстве. Вопросы охраны и восстановления (рекультивации) ландшафтов в современных городах. Принципы организации озелененных территорий в системе города. Основные принципы и положения формирования и развития городов-курортов и курортных зон в Азербайджанской республике. Основные функции и планировка пригородных зон. Функциональная организация и планировочная структура пригородных зон.

X. Общие вопросы планировки городов

Главные признаки градостроительства Азербайджана. Современные проблемы градостроительного развития Азербайджана. Методы современного прогнозирования в градостроительстве. Понятие о градостроительном кадастре. Применение ГИС-технологий в градостроительном проектировании. Экологические обоснования в градостроительстве. Структура и организация проектирования: состав проекта, его основные разделы (блоки) и взаимосвязь. Стадии и уровни проектирования (ПДП, генплан, районная планировка). Функционально-типологический анализ в градостроительстве

XI. Город и наследие

Охрана и рациональное использование историко-культурного наследия в городах. Градостроительные регламенты и режимы использования территорий. Охрана и обновление исторически сложившейся среды. Установление охранных зон и зон регулирования застройки. Историческая преемственность как фактор реконструкции. Эволюционный подход к реконструкции города.

XII. Теоретические основы градостроительства и современные градостроительные концепции

Возникновение современного градостроительства: основные черты, периоды. Индустриальный город Тони Гарнье; функциональное зонирование. Концепция «городов-садов» Э. Говарда; основные принципы планировки. Концепция линейного города Сория-и-Мата и ее последователи. Градостроительные идеи довоенного периода (коллективистские общины, дома-коммуны и т.д.). Градостроительные работы Ле Карбюзье и «Афинская хартия». Новые концептуальные положения современного градостроительства (новые градостроительные концепции: «Новый урбанизм», «Устойчивое развитие», «Экополис» и др.). Динамичные концепции в градостроительстве. Идеи трансформации (мобильная архитектура и гибкие структуры). «Открытый» рост города. Концепция «урбанистов» и «дезурбанистов» в развитии современного градостроительства.

XIII. Социально-экономические основы градостроительства

Социально-экономическая обусловленность градостроительных решений. Социально-демографические и социально-культурные факторы. Техно-экономическое обоснование градостроительных проектов

XIV. Композиционная структура города

Планировочная и пространственная композиция объектов градостроительства. Основные элементы композиции города. Художественный облик города. Целостность градостроительных систем. Эстетические вопросы градостроительной теории

XV. Правовые основы градостроительства.

Основные градостроительные критерии регулирования застройки в городах и населенных пунктах. Цели и направления государственной политики в области градостроительной деятельности. Проектно-планировочная документация. Градостроительное право, нормы и стандарты в условиях Азербайджана. Информационное, научное, проектное обеспечение градорегулирования. Организационное, финансовое, кадровое обеспечение градорегулирования.

SUALLARIN QISA MƏZMUNU

BÖLMƏ I: Şəhərsalma nəzəriyyəsi anlayışı

1. Urbanizasiya dünyəvi tarixi bir proses kimi. Saxta urbanizasiya
Urbanizasiya anlayışı. Saxta urbanizasiya. Urbanizasiyanın tarixi inkişafı.
Müasirurbanizasiya. Urbanizasiyanın mənfi nəticələri. Böyük və
kiçik şəhərlərdəurbanizasiya prosesinin xüsusiyyətləri.

2. Şəhər anlayışı

Şəhərin tərifı. Şəhər bir sistem kimi. Şəhərin funksiyaları. Şəhərlərin tipologiyası.Şəhərlərin təsnifatı.

3. Cəmiyyətin inkişafında şəhərlərin rolu.

Şəhər ölkənin maliyyə gücü, ticarət, sənaye və xidmətlərinin cəmləşdiyi yer kimi. Şəhər dövlət hakimiyyəti və inzibati qurumların cəmləşdiyi yer kimi. Şəhər cəmiyyətin mənəvi həyatının mərkəzi kimi.

4. Şəhərsalma və ərazi planlaşdırılması fəaliyyətinin mahiyyəti

Şəhərsalma fəaliyyəti və onun digər elmlərlə əlaqəsi. Şəhərsalma fəaliyyətininobyektləri. Ərazi planlaşdırma obyektleri. Şəhərsalma fəaliyyətinin növləri.

BÖLMƏ II. Şəhərsalmanın yaranması və inkişaf mərhələləri

5. Şəhərsalma ideyalarının təkamülü.

Qədim şəhərsalma. Qədim Misir iyerogliflərindəki ilk şəhər planları. Mesopotamiya şəhərləri.

6. Şəhərsalma nəzəriyyəsinin antik dövrdə inkişafı.

Qədim Yunan şəhərlərinin quruluşu. Hippodamus sistemi. İctimai binaların nomenklaturası. Qədim Roma şəhərlərinin planlaşdırma quruluşu. Şəhərlərin abadlaşdırılması.

7. Mükəmməl şəhər, İtaliya İntibah nəzəriyyəçilərinin şəhər görüşləri. Fransız və Alman şəhər nəzəriyyəsinin nümayəndələri.

Albertinin ideal şəhəri. Sforsindin ideal şəhəri. İdeal Palmanova şəhəri. Leonardo da Vincinin ideal şəhəri. Jak Perre de Şamberinin ideal şəhəri. Daniel Speklenin ideal şəhəri. Dürerin ideal şəhəri

8. İspan koloniyalarının şəhərsalması

İspan müstəmləkələrində ideal şəhərlər nəzəriyyəsinə həyata keçirmək üçün aparılan şəhərsalma işləri böyük bir sınaq kimi. Meydanların, məhəllələrin yerləşməsi, ölçüsü və forması, küçələrin eni, darvazaların və divarların istiqamətləndirilməsi, ictimai binaların yerləşdirilməsi, torpaq sahələrinin bölgüsü.

9. Klassizmin şəhərləri. Utopiya şəhərləri ; T. Mor, I. Andrea, F. Bacon, J. Russo, R. Owen, S. Fourier, W. Morris və başqaları. Parisin yenidənqurulması və Osmanın (Hausmann) yenidənqurma planı. O.

Vaqnerin şəhərsalma ideyaları

Klassizm şəhərlərinin xüsusiyyətləri. Utopiya şəhərləri. Utopiya şəhərlərində şəhərsalma nəzəriyyəsinin inkişafı. Parisin yenidənqurulması. Haussmanın planı: yenidənqurmanın əsas prinsipi, yenidənqurmanın məqsədləri və mənfi cəhətləri.

BÖLMƏ III. Azərbaycanın şəhərsalma ənənəsi və şəhərsalma irsi

10. Azərbaycanın qədim qurğularının yaranması və inkişaf yolları.

Qədim tikililərin yaranması üçün tarixi-memarlıq şərtləri. Qədim tikililərin yaranması üçün paleoarxitematik əsaslar, onların memarlığı. Qafqazın qədim müdafiə qurğuları.

11. Qədim yaşayış yerləri.

Qədim yaşayış yerlərinin planlaşdırma quruluşu, onların Yaxın Şərq ölkələrindəki paralelləri. Qədim yaşayış yerləri və çoxotaqlı evlər, onların Qobustan qayalarında təsviri.

12. Qədim və erkən orta əsr şəhər-qalalar, sitadellər.

Qədim Azərbaycanın şəhər-qalaları və istehkamlarının memarlığı. Qafqaz Albaniyası monastirlərinin memarlığı və dini simvolikası.

13. Qədim qurğuların Şərq ölkələri qurğuları ilə tipoloji əlaqələri.

Azərbaycanda və qonşu ölkələrdə dairəvi və düzbucaqlı məbədlər. Zaqafqaziyanın qədim yaşayış məskənləri və tikililəri.

14. Orta əsrlərdə şəhərlərin yaranmasını və formalaşmasını müəyyən edən sosial-iqtisadi və tarixi amillər.

Orta əsr şəhərlərinin yaranmasının tarixi amilləri. Orta əsr şəhərlərinin sənətkarlıq və ticarət mərkəzləri kimi yaranması. Orta əsr şəhərlərinin sosial strukturu.

15. Təbii-iqlim şəraitinin şəhərlərin ümumi plan-məkan quruluşuna təsiri.

Təbii-iqlim şəraitinin şəhərlərin yerləşdirilməsinə təsiri. Təbii komponentlərin şəhərin planlaşdırılması və məkan quruluşuna təsiri (relyef, su, iqlim)

16. Şəhər tikililərinin memarlığı.

Azərbaycanın memarlıq məktəbləri barəsində anlayış. Orta əsr şəhərlərinin memarlıq tikililərinin əsas tipləri. Qonşu ölkələrlə paralellər.

17 Şəhərlərin əsas struktur elementləri.

Orta əsr şəhərinin quruluşu. İstehkam, şəhristan, rabad. Orta əsr şəhərinin müdafiə sistemi.

18. Küçə şəbəkəsi, şəhər meydanları, ansabllar, məhəllələr. Şəhərin abadlıq sistemi.

Orta əsr şəhərinin küçə şəbəkəsinin səciyyəvi xüsusiyyətləri. Şəhər meydanlarının sistemi. Şəhər ansablları, onların memarlıq siması. Məhəllələrin cəmiyyətin təbəqələri və digər prinsiplərə görə bölgüsü. Şəhərdə su təchizatı və digər abadlıq elementləri.

BÖLMƏ IV. Məskunlaşma və regional planlaşdırma

19. Məskunlaşma sistemlərinin təkamülü.

Məskunlaşmanın tərifi. İlk yaşayış yerlərinin yaranması.

20. Məskunlaşmanın əsas növləri və formaları

Əsas məskunlaşma formaları (muxtər, qrup). Məskunlaşmanın növləri (şəhər və kənd; cəmləşmiş və dağılmış/dispers; böyük və kiçik yaşayış məntəqələri). Aglomerasiyalar, meqapolislər

21. Qrup məskunlaşma sisteminin formalaşması. Yaşayış yerlərinin regional və lokal sistemləri.

Qrup yaşayış yerləri sistemləri (böyük, orta, kiçik) və onların əsas fərqləri. Qrup məskunlaşmanın formalaşmasının məqsədləri. Regional və lokal məskunlaşma sistemləri.

22. Azərbaycanda müasir mərhələdə məskunlaşmanın regional problemləri. Bölgələrin, şəhər və qəsəbələrin, şəhəratrafi ərazilərin və infrastrukturun bərabərməskunlaşma problemləri

23. Azərbaycanda rayon planlaşdırılması problemləri.

Rayon planlaşdırılmasına differensial yanaşma. Rayon planlamasında şəhər və kəndlərin yeri. Azərbaycan şəraitində rayon planlaşdırılmasının təbii-iqlim və sosial-iqtisadi məsələləri.

24. Orta və kiçik şəhərlərin inkişaf problemləri.

Kiçik və orta şəhərlərin inkişafı üçün faydalılıq meyarları. Azərbaycanda kiçik və orta şəhərlərin inkişafına təsir edən amillər. Kiçik və orta şəhərlərin iqtisadi potensialı. Kiçik və orta şəhərlərin inkişafındakı əsas problemlər.

25. İri şəhərlərin inkişaf məhdudiyətləri.

Məhsuldar qüvvələrinin rəşional yerləşdirilməsi və böyük şəhərlərin problemləri. İri şəhərlər və onların ətrafındakı qəsəbələr.

26. Azərbaycanda kəndlər və qəsəbələrin inkişaf xüsusiyyətləri.

Azərbaycanda kənd və qəsəbələrin inkişaf problemləri. Azərbaycanda kəndlərin ənənəvi siması. Kənd yaşayış məntəqələrinin planlaşdırma strukturu: ənənələr və regional xüsusiyyətlər

27. Məhsuldar qüvvələrin yerləşdirilmə prinsipləri.

Məhsuldar qüvvələrin yerləşdirilmə qaydaları (iqtisadi, ekoloji, şəhərsalma, məkan)

28. Məskunlaşma yerlərinin və yaşayış rayonlarının təsnifatı

Yaşayış yerlərinin təsnifatı: əhalisinə, iqtisadi profilinə (funksional təyinatı), iqtisadi və coğrafi mövqeyinə, məskunlaşma sistemindəki roluna, həmçinin şəhərin inzibati-ərazi əhəmiyyətinə görə.

BÖLMƏ V. Şəhər və ətraf mühit

29. Ətraf mühitin mühafizəsi şəhərsalma problemi kimi.

Şəhərsalma ekologiyası. Ətraf mühit. Şəhər mühiti ətraf mühitin ayrılmaz hissəsi kimi. Ətraf mühitin sabitliyi. Ətraf mühitin elastikliyi. Ətraf mühitin ətaləti. Ətraf mühitin tutumu. Ətraf mühiddə dəyişikliklərə yol verilən hədlər.

30. Müasir şəhərsalmada ətraf mühitin qorunması və ekologiya məsələləri.

Şəhərsalma ekologiyası anlayışı və onun əsas vəzifələri. Ətraf mühitin qorunması üçün idarəetmə sistemi. Ətraf mühitin qorunmasının idarə edilməsi üçün mühəndis, texnoloji, bioloji və memarlıq -planlaşdırma alt sistemləri.

31. Azərbaycan şəhərlərinin formalaşması və inkişafında təbii amillərin rolu. Azərbaycanda şəhərlərin formalaşmasına təsir göstərən əsas təbii amillər. Azərbaycanın iqlim şəraitinə görə zonalaşdırılması. Azərbaycan şəraitində məskunlaşma xüsusiyyətləri və onların təbii amillərlə əlaqəsi.

32. Şəhərsalma sisteminin kompleks təhlili məsələləri.

Şəhər mühitinin parametrlərinin müəyyənləşdirilməsi. Şəhər zonalarında tikinti xarakteri və abadlaşdırmasının dəyişdirilməsinin iqtisadi məqsəd uyğunluğu. Ərazinin şəhər inkişafı üçün ehtiyatların müəyyənləşdirilməsi. Əlverişli şəhər mühitinin yaradılması, Şəhərin müxtəlif tarixi zonalarının investisiya və şəhərsalma potensialının qiymətləndirilməsi.

33. Rayon planlaşdırılması səviyyəsində ekoloji məsələlərin həllinin şəhərsalma vasitələri.

Təbiətin qorunmasında rayon planlaşdırmasının rolu. Rayon planlaşdırılmasında təbiətin qorunması vəzifələri. Ekoloji problemlərin həlli üçün şəhərsalma vasitələri

34. Ərazinin ehtiyat potensialı və tutumu

Ərazinin yenidən təşkili və inkişafının əsas planlaşdırma məhdudiyyətləri və istiqamətləri: təbii şərait və resurslar; ekoloji vəziyyət; demoqrafik vəziyyət, ərazinin inkişafı üçün iqtisadi əsaslar, əhalinin məşğulluq sahəsi; ərazinin müasir istifadəsi; planlaşdırma məhdudiyyətləri; ərazi resursları; nəqliyyat və mühəndis infrastrukturunun vəziyyəti.

BÖLMƏ VI. Şəhərin planlaşdırma strukturu

35. Müasir şəhərin funksional zonalaşma prinsipləri.

Funksional zonalaşdırma. Funksional zonalaşdırmanın ilk cəhdi. Funksional zonalaşdırmanın əsas prinsipləri. Şəhərin əsas funksional zonaları. Afina Xartiyası. Qurşaq zonalaşdırma.

36. Şəhərin planlaşdırma strukturu.

Planlaşdırma quruluşunun növləri və elementləri. Statik plan quruluşu. Yarı çevik plan quruluşu. Kompakt, parçalanmış və dağınıq planlaşdırma strukturları.

37. Sənaye zonası. İstehsalat müəssisələrin sanitar təsnifatı, sanitar-mühafizə zonaları.

İstehsalat zonası. Anbar zonası. Müəssisələrin sanitar təsnifatı. Sanitar-mühafizə zonaları.

38. Yaşayış zonası. Yaşayış və sənaye zonalarının qarşılıqlı əlaqəsi.

Yaşayış zonasının planlaşdırma təşkili. Yaşayış tikililəri. Sənaye və yaşayış zonalarının qarşılıqlı əlaqəsi.

39. İctimai mərkəz.

Şəhərin ictimai mərkəzinin funksiyaları və yerləşdirilməsi. Şəhər mərkəzinin planlaşdırma quruluşu.

40. Mikrorayonlaşdırma prinsipləri. Mikrorayonların yaranması, əsas

üstünlükləri və çatışmamazlıqları.

Yaşayış planlaşdırma vahidlərinin nəzəri konsepsiyaları. Yaşayış planlaşdırma vahidlərinin müstəqil obyekt kimi formalaşması üçün ilkin şərtlər. Mikrorayonun ilk konsepsiyalarının formalaşması "Qonşuluq vahidi" (ABŞ), "İcma" (Böyük Britaniya, Avropa ölkələri), "Mikrorayon" (SSRİ, Şərqi Avropa ölkələri, Çin). XX əsrin sonunda yaşayış planlaşdırma vahidləri elmi tənqid obyektinə kimi

41. Mikrorayonun təkmilləşdirilmə konsepsiyası.

XX əsrin sonu - XXI əsrin əvvəllərində mikrorayonların inkişafı. Mikrorayonların funksional tərkibi barədə fikirlərin dəyişməsi. Yaşayış planlaşdırma vahidlərinin morfolojiyasının inkişafı

42. Yaşayış ərazilərinin inkişaf təmayülləri. Azərbaycan şəhərlərində kütləvi yaşayış tikintisinin formalaşması.

Azərbaycanda kütləvi mənzil tikintisinin inkişafı. Bakıda ilk mikrorayonların tikintisi. Kütləvi mənzil tikintisinin estetikası

BÖLMƏ VII. Şəhərin nəqliyyat və mühəndis infrastrukturunu.

43. Müasir şəhərin inkişafında nəqliyyat problemləri.

Yolların yüklənməsi və dayanacaq problemləri. Ekoloji məsələlər. Rəşionalzonalaşdırma problemləri.

44. Xarici nəqliyyat zonası

Xarici nəqliyyat. Xarici nəqliyyat növləri. Şəhər quruluşunda xarici nəqliyyat zonası. Xarici nəqliyyatın yaranma prinsipləri.

45. Şəhər sərnişin nəqliyyat şəbəkəsi.

Şəhər sərnişin nəqliyyatı. İctimai sərnişin nəqliyyatının növləri. İctimai sərnişin nəqliyyatı dayanacaqları arasındakı məsafələr. İctimai sərnişin nəqliyyatının ən yaxın dayanacağına piyada məsafəsi

46. Avtomobil yolları və magistral küçə şəbəkəsi. Nəqliyyat vasitələrinin saxlanması və texniki xidməti üçün qurğular.

Şəhərin küçə-yol şəbəkəsinin quruluşu və elementləri. Şəhərdaxili küçələrin və yolların təsnifatı. Nəqliyyat vasitələrinin saxlanması və istismarı üçün tikililər.

47. Şəhərsalma nəzəriyyəsinin mühəndis-texniki əsasları.

Mühəndis-texniki infrastruktur. Yaşayış məntəqələrinin mühəndis-texniki sistemləri. Ərazinin mühəndis mühafizəsi. Şəhərin enerji təchizatı və istilik təchizatı sistemləri. Telekommunikasiya sistemləri (rabitə).

48. Su təminatı və kanalizasiya. Yeraltı mühəndis şəbəkələri.

Su təchizatı və kanalizasiya sistemləri. Yeraltı mühəndis şəbəkələrinin təsnifatı. Yeraltı mühəndis qurğularının yerləşdirilmə prinsipləri.

BÖLMƏ VIII. İctimai xidmət sistemləri və müəssisələri

49. İctimai xidmət sisteminin strukturu.

Mədəni-məişət obyektləri sistemlərinin formalaşması barədə fikirlərin inkişafı. Xidmət müəssisələri sisteminin strukturu. Xidmət şəbəkələri və xidmət mərkəzləri.

50. Müasir şəhərdə mədəni-məişət xidmət sistemləri. Xidmət sistemlərinin məkan təşkili.

Müasir şəhərlərdə xidmət sisteminin formalaşma xüsusiyyətləri. Xidmət müəssisələrinin şəhər quruluşunda yerləşməsi. Məhəllə və mikrorayon modeli.

51. Şəhər sistemində ictimai mərkəzlərinin yerləşdirilməsi.

İctimai mərkəzlər və alt mərkəzlər. Şəhərin planlaşdırma strukturunda ictimai mərkəzlərin və alt mərkəzlərin funksiyaları və yerləşdirilməsi. Çoxfunksiyalı və ixtisaslaşmış mərkəzlər

BÖLMƏ IX. Yaşılıq sistemi

52. Şəhərin yaşıllaşdırma sistemi, yaşıl əkinlərin təsnifatı və sahələri.

Yaşıl sahələrin funksiyaları və strukturu. Şəhər mühitinin təbii komponentlərinin qorunmasında yaşıl ərazilərin rolu. Yaşıl obyektlərinin təsnifatı. Şəhər yaşıllaşdırma sisteminin əsas elementləri.

53. Şəhərsalmada landşaft-ekoloji yanaşma.

Landşaftın strukturu və dinamikası. Ərazinin landşaft təhlili. Davamlı landşaftlar. Şəhərsalma ekologiyasının konstruktiv vəzifələri.

54. Müasir şəhərlərdə landşaftın qorunması və bərpası məsələləri.

İnsanın landşafta təsirinin qiymətləndirilməsi. Pozulmuş landşaftların bərpası. Rekultivasiyanın məqsədləri. Landşaftın qorunması prinsipləri.

55. Şəhər sistemində yaşıl ərazilərin təşkili prinsipləri.

Yaşılığın müalicəvi, rekreasiya, estetik, təbiəti qoruma vəzifələri. Şəhərlərdə yaşıl sahələrin təşkili prinsipləri: davamlılıq, inkişaf prinsipi, təbiətin qorunması prinsipi.

56. Azərbaycan respublikasında kurort şəhərlərinin və kurort zonalarının formalaşması və inkişafının əsas prinsipləri və müddəaları.

Kurort və turizm zonası: əsas anlayışlar. Kurortların təsnifatı. Azərbaycanda kurort şəhərlərinin və kurort zonalarının formalaşması və inkişafının xüsusiyyətləri və əsas prinsipləri.

57. Şəhərətərafı zonaların əsas funksiyaları və planlaşdırılması.

Şəhərətərafı ərazilərin funksiyaları. Müasir şəhərətərafı ərazilərin elementləri. Şəhərətərafı ərazilərin planlaşdırılmasının əsas vəzifələri. Şəhərətərafı ərazilərin inkişafının şəhər iqtisadiyyatına təsiri

58 Şəhərətərafı zonaların funksional təşkili və planlaşdırma strukturu.

Şəhərətərafı ərazilərin üç qurşaqlı bölgüsü. Şəhərətərafı ərazinin funksional-landşaftzonalaşdırılması. Şəhərin inkişaf zonası. Texniki-təsərrüfat zonaları. İntensivistirahət zonaları.

BÖLMƏ X. Şəhər planlaşdırmasının ümumi məsələləri

59. Azərbaycanca şəhərsalmanın əsas əlamətləri.

Azərbaycanda şəhərlərin təsnifatı. Azərbaycanda əsas urbanizasiya bölgələri. Azərbaycan şəraitində şəhərsalmanın əsas əlamətləri

60. Azərbaycanda şəhərsalmanın müasir inkişaf problemləri.

Bazar şərtlərinə keçidlə bağlı problemlər. Dağlıq Qarabağdakı torpaqların işğalının nəticələri. Qeyri-bərabər məskunlaşma ilə bağlı problemlər.

61. Şəhərsalmada müasir proqnozlaşdırma üsulları.

Proqnozlaşdırma və planlaşdırma. Şəhərsalmada proqnozlaşdırma metodları şəhər mühitini formalaşdırma yolu kimi. Şəhərsalmada kəmiyyət metodlarından istifadənin əsas istiqamətləri.

62. Şəhərsalma kadastrı barəsində anlayış

Şəhərsalma kadastrının şəhər ərazilərinin idarəetmə sistemindəki yeri. Şəhərsalma sistemi. Şəhərsalma kadastrı və monitorinq. Şəhərsalma kadastrına daxil olan məlumat növləri

63. Şəhərsalma layihələndirilməsində GIS-texnologiyalarının tətbiqi.

GIS anlayışı. Şəhərsalmada GIS. GIS-də həll olunan şəhərsalma məsələləri. Baş planın GIS-i hansı bloklardan ibarətdir?

64. Şəhərsalmada ekoloji əsaslandırma.

Təbii-landşaft şəraitinin təhlili və qiymətləndirilməsi. Antropogen amillərin təhlili və qiymətləndirilməsi. Dövlətin ekoloji siyasətinin tələblərinin nəzərə alınması.

65. Layihələndirmənin ümumi strukturu və təşkili: layihənin tərkibi, onun əsas bölmələri və əlaqələri. Şəhərsalma layihələrinin hazırlanması, razılaşdırılması və təsdiqlənməsi qaydası. Layihə həllinin konsepsiyası. Layihə. Layihənin ictimai müzakirəsi. Layihənin razılaşdırılması. Layihənin dövlət ekspertizası. Layihənin təsdiqlənməsi. Baş plan. İstinad plan. İxtisaslaşdırılmış plan.

66. Layihələndirmə mərhələləri və səviyyələri (baş plan, rayon planlaşdırılması, müfəssəl planlaşdırma və s.). Şəhərsalma layihələrinin səviyyələri. Yuxarı ərazi səviyyələrinin şəhərsalma obyektləri. Yaşayış yerlərinin layihələndirilməsi. Şəhərsalma səviyyələri arasındakı əlaqə. Layihə səviyyəsinə görə layihə tapşırıqlarının məzmunundakı fərqlər.

67. Şəhərsalmada funksional-tipoloji təhlil.

Tipoloji məsələlərin məzmunu. Makro səviyyənin tipoloji vəzifələri. Şəhər səviyyəsində tipoloji analiz. Şəhər proseslərinin dinamikası və funksional tipologiya

BÖLMƏ XI. Şəhər və irs

68. Şəhərlərdə tarixi-mədəni irsin qorunması və səmərəli istifadəsi.

Tarixi-mədəni irs. Memarlıq abidələri və tarixi ansamblar. Mədəni və turizm zonalarının formalaşması.

69. Ərazilərin şəhərsalma reqlamentləri və istifadə rejimləri.

Şəhərsalma reqlamentləri. Ərazidən istifadə rejimləri.

70. Tarixən yaranmış mühitin qorunması və yenilənməsi məsələləri və üsulları.

Tarixi varislik yenidən qurma amili kimi. Yenidənqurmaya təkamülçü yanaşma. Tarixən formalaşmış mühitdə yenidənqurma metodları.

71. Mühafizə zonalarının və tikintinin nizamlaşdırma zonalarının təyin edilməsi. Mədəni-tarixi irs obyektlərinin qoruma zonası. Tarixi və mədəni irs obyektlərinin zonalarında təbii landşaftın qorunması və tikintinin tənzimlənməsi. Mədəni-tarixi irs obyektlərinin qoruma zonası, tikintinin tənzimlənməsi zonası və təbii-landşaft zonalarının istifadə rejimləri

72. Tarixi varislik yenidən qurma amili kimi.

Tarixi-genetik analiz. Şəhərin tarixi və genetik kodunu nəzərə alaraq şəhər mühitinin yenidənqurma metodları.

73. Şəhərin yenidən qurulmasına təkamül yanaşma

Şəhər planının təkamül yolu ilə yenilənməsi. Köhnə və yeni tikililərin uyğunlaşdırılmasına əsaslanan şəhərin vahid struktur karkasının yaradılması.

BÖLMƏ XII Şəhərsalmanın nəzəri əsasları və müasir şəhərsalma konsepsiyaları.

74. Müasir şəhərsalmanın meydana gəlməsi; əsas xüsusiyyətləri, mərhələləri. Müasir şəhərsalmanın təşəkkülünün ilkin şərtləri və dövrləri. Müasir şəhərsalmanın əsas səciyyəvi xüsusiyyətləri.

75. Toni Qarnyenin sənaye şəhəri. Funksional zonalaşma.

Sənaye şəhəri müasir funksional zonalaşmasının ilk cəhdi kimi. Sənaye şəhərinin əsas ideyaları və zonaları.

76. E. Hovardın "Şəhər-bağ" konsepsiyası; Planlaşdırmanın əsas prinsipləri. Şəhər-bağ konsepsiyası. Layihədə həll edilən əsas hədəflər. İngiltərə şəhərlərində bağ şəhər konsepsiyasının həyata keçirilməsi.

77. Soriya-i Matanın düzxətli şəhər konsepsiyası və onun davamçıları.

Soriya-i Matanın xətti şəhəri, fərqli xüsusiyyətlər. Xətti şəhərin planlaşdırma və tikilməsinin əsas prinsipləri.

78. Müharibədən əvvəlki dövrdə şəhərsalma haqqında ideyalar (kollektiv icmalar, kommunal evlər və s.).

Müharibədən əvvəlki dövrdə yeni şəhərsalma ideyalarının yaradılması üçün ilkin şərtlər. Kollektiv icmalar və evlər-kommunalar anlayışı. Səciyyəvi xüsusiyyətlər, mənfi cəhətlər.

79. Le Korbüzenin şəhərsalma işləri və "Afina xartiyası".

Le Korbüzenin "Afina Xartiyası" və "Məskunlaşmanın üç forması" əsərləri. "3 milyon nəfərlik müasir şəhər layihəsi." Parlaq şəhər.

80. Müasir şəhərsalmanın yeni konseptual müddələri. (Yeni şəhərsalma konsepsiyaları: "Yeni urbanizm", "Davamlı inkişaf", "Ekopolis" və s.). Müasir mərhələdə şəhərsalma konsepsiyalarının inkişafı. Davamlı şəhər inkişafı konsepsiyası. Yeni Urbanizm konsepsiyası. Müasir Avropa şəhərsalmasının inkişafı üçün konseptual müddəalar. "Ekopolis" konsepsiyası.

81. Şəhərsalmanda dinamik konsepsiyalar. Transformasiya ideyaları. Şəhərin "açıq" strukturu və sərbəst məkan artımı. Şəhərsalmanda dinamik konsepsiyalar. N. A. Ladovskinin dinamik şəhər konsepsiyası. Şəhərsalma strukturlarının transformasiya ideyaları. Mobil memarlıq. Çevik şəhər quruluşu. Şəhərin "açıq" strukturu.

82. Müasir şəhərsalmanın inkişafında "Urbanistlər" və "Dezurbanistlər" konsepsiyaları

Məskunlaşma ilə bağlı müzakirələr. Urbanizm və dezurbanizm. N.A. Milyutinun sosial şəhər konsepsiyası. Bu konsepsiyaların səciyyəvi xüsusiyyətləri.

BÖLMƏ XIII. Şəhərsalmanın sosial-iqtisadi əsasları

..

83. Şəhərsalma həllərinin sosial-iqtisadi əsaslandırılması

Layihə həllərinin iqtisadi səmərəliliyi. Ərazi istifadəsinin intensivliyi. İqtisadi qiymətləndirmənin normativ metodları. Dövlətin iqtisadi siyasətinin tələblərinin nəzərə alınması.

84. Sosial-demoqrafik və sosial-mədəni amillər

Sosial-demoqrafik amillərin təhlili və qiymətləndirilməsi. Dövlətin sosial siyasətinin tələblərinin nəzərə alınması.

85. Şəhərsalma layihələrinin texniki-iqtisadi əsaslandırılması.

Şəhərin şəhər formalaşdırıcı bazasının perspektiv inkişafının əsas xüsusiyyətləri. Səmərəli planlaşdırma həllərinin qiymətləndirilməsi və seçimi. Sistemlilik, planlılıq, perspektivlilik, mürəkkəblilik, davamlılıq prinsipləri.

BÖLMƏ XIV. Şəhərin kompozisiya strukturu

86. Şəhərsalma obyektlərinin plan-məkan kompozisiyası.

Planın həndəsi forması. Planın kompozisiya quruluşu. Məkanların müxtəlifliliyi. Vizual perspektivlərin formalaşması

87. Şəhər kompozisiyasının əsas elementləri.

Kompozisiya mərkəzləri. Kompozisiya oxları. Kompozisiyanın əsası (karkası). Memarlıq və planlaşdırma həllinin xarakteri, bədii düzülüşü.

88. Şəhərin bədii siması

Şəhər kompozisiyasının qavranılma xüsusiyyəti. Memarlıq dominantlarının şəhər tərkibində rolu. Ansambların şəhərsəlmədə rolu.

89. Şəhərsalma sistemlərinin vəhdəti

Müxtəliflik. Kompozisiya elementlərinin mürəkkəbliyi. İyerarxiya tabeliyi, kompozisiya elementlərinin mütənasibliyi və onların harmonik birləşməsi. Şəhərin tam qavranılması

90. Şəhərsalma nəzəriyyəsinin estetik məsələləri

Şəhərsəlmədə estetik biliklərin strukturu. Şəhərsalma layihələndirilməsində bədii yaradıcılıq. Şəhər mühitinin estetik qavrayış nəzəriyyəsi.

BÖLMƏ XV. Şəhərsalmanın hüquqi əsasları.

91. Şəhər və digər yaşayış məntəqələrində tikininin nizamlanması üçün əsas şəhərsalma meyarları.

Şəhərlərdə həyat keyfiyyəti meyarlar. Şəhərlərin əsas (*karkas*) infrastrukturunun keyfiyyəti və istifadəsi imkanı. Şəhər mühitinin keyfiyyəti.

92. Şəhərsalma fəaliyyəti sahəsində dövlət siyasətinin məqsəd və istiqamətləri. Layihə-planlaşdırma sənədləşməsi.

Şəhərsalma strategiyasının tərfi. Şəhərsalma fəaliyyətinin hüquqi və iqtisadi tənzimlənməsi. Şəhərsalma üçün normativ sənədlər sisteminin yaradılması və təkmilləşdirilməsi.

93. Azərbaycan şəraitində şəhərsalma hüququ, normaları və standartları.

Şəhərsalma hüququ. Şəhərsalma kodeksi. Şəhərsəlmədə normativ sənədlər. Regional və yerli normativ sənədlər. Şəhərsalma standartları.

94. Şəhərsalma nizamlanmasının informasiya, elmi, layihə təminatı.

Şəhər tənzimlənməsi üçün informasiya təminatı. Şəhərsalma obyektinin pasportu. Şəhər inkişafının göstəricilər-indikatorları. Şəhər tənzimlənməsinin elmi təminatı. Şəhərsalma layihələndirilməsi şəhər tənzimlənməsi üçün bir vasitə kimi.

95. Şəhərsalma nizamlanmasının təşkilati, maliyyə, kadr təminatı.

Şəhər tənzimlənməsinin təşkilati təminatı. Şəhərsalma fəaliyyətinin idarəedilməsində xüsusi səlahiyyətli orqanlar. Şəhər tənzimlənməsi üçün maliyyə təminatı. Şəhər tənzimlənməsində kadr təminatı.

КРАТКОЕ СОДЕРЖАНИЕ ВОПРОСОВ

РАЗДЕЛ I. Понятия о градостроительной теории.

1. Урбанизация как глобальный исторический процесс.

Понятие урбанизации. Ложная урбанизация. Историческое развитие урбанизации. Современная урбанизация. Негативные последствия урбанизации. Особенности процесса в больших и малых городах.

2. Понятие города.

Определение города. Город как система. Функции города. Типология городов.
Классификация городов.

3. Роль городов в развитии общества.

Город как место сосредоточения финансовой мощи страны, торговли, промышленности и обслуживания. Город как место сосредоточения государственной власти и административных учреждений. Город как очаг духовной жизни общества.

4. Сущность градостроительной деятельности и территориального планирования

Градостроительная деятельность и ее связь с другими науками. Объекты градостроительной деятельности. Объекты территориального планирования. Виды градостроительной деятельности.

РАЗДЕЛ II. Этапы возникновения и развития градостроительства.

5. История градостроительных идей.

Древнейшее градостроительство. Первые планы городов на древнеегипетских иероглифах. Города Месопотамии.

6. Развитие теории градостроительства в античную эпоху.

Структура античных греческих городов. Гипподамова система. Номенклатура общественных зданий. Планировочная структура городов древнего Рима. Благоустройство городов.

7. Идеальный город, взгляды теоретиков эпохи Итальянского ренессанса на устройство городов. Французские и немецкие представители теоретиков градостроительства.

Идеальный город Альберти. Идеальный город Сфорцинда. Идеальный город Пальманова. Идеальный город Леонардо ла Винчи. Идеальный город Жак Перре де Шамбери. Идеальный город Даниель Спекле. Идеальный город Дюрера

8. Градостроительство испанских коллоний.

Градостроительные работы в испанских коллониях как гигантский эксперимент по воплощению в жизнь теории идеальных городов. Местоположение, размеры и форма площадей, кварталов, ширина улиц, ориентация ворот и стен, размещение общественных зданий, деление земли на участки.

9. Города классицизма. Утопические города: Т. Мор, И. Андреа, Ф. Бекон, Ж. Руссо, Р. Оуэн, С. Фурьер, У. Моррис и др. Реконструкция Парижа и план Османа (Haussmann). Градостроительные идеи О. Вагнера.

Особенности городов классицизма. Утопические города. Развитие градостроительной теории в утопических городах. Реконструкция Парижа. План Османа: ведущий принцип реконструкции, цели реконструкции и недостатки.

РАЗДЕЛ III. Градостроительные традиции и градостроительное

наследие Азербайджана

10. Возникновение и пути развития древнейших сооружений Азербайджана.

Историко-архитектурные предпосылки возникновения древнейших сооружений.
Палеоархитектоническая основа возникновения древнейших сооружений, их архитектура.
Древнейшие оборонительные сооружения Кавказа

11. Древнейшие поселения.

Планировочная структура древнейших поселений, их ближневосточные параллели.
Древнейшие поселения и многокомнатные дома, их изображения на скалах Кобустана

12. Древние и раннесредневековые города-крепости, цитадели.
Архитектура городов-крепостей и цитаделей древнего Азербайджана.
Архитектура и культовая символика монастырей Кавказской Албании.

13. Древние сооружения и их типологические связи с сооружениями стран древнего Востока.

Круглые и прямоугольные в плане храмы в Азербайджане и соседних странах.
Древние поселения и сооружения Закавказья.

14. Социально-экономические и исторические факторы определяющие возникновение и формирование средневековых городов.

Исторические факторы формирования средневековых городов. Возникновение средневековых городов как центров ремесла и торговли. Социальная структура средневековых городов.

15. Влияние природно-климатических условий на общую пространственно-планировочную структуру городов.

Влияние природно-климатических условий на размещение городов. Влияние природных компонентов на планировочную и пространственную структуру города (рельеф, вода, климат)

16. Архитектура городской застройки.

Понятие об архитектурных школах Азербайджана. Основные типы архитектурных сооружений в средневековых городах. Параллели с соседними странами.

17. Основные структурные элементы городов.

Структура средневекового города. Цитадель, шахристан, рабад. Оборонительная система средневекового города.

18. Уличная сеть, городские площади, ансамбли, кварталы. Система благоустройства городов.

Характерные черты уличной сети средневекового города. Система городских площадей. Городские ансамбли, их архитектурный облик. Разделение кварталов по сословию и другим принципам. Водоснабжение и другие элементы благоустройства в городах.

РАЗДЕЛ IV. Расселение и региональное планирование

19. Эволюция систем расселения.

Определение расселения. Возникновение первых поселений.

20. Основные типы и формы расселения.

Основные формы расселения (автономная, групповая). Виды расселения (городское и сельское; сосредоточенное и рассредоточенное/дисперсное; крупные и мелкие населенные пункты). Агломерации, мегаполисы

21. Формирование групповых систем расселения. Региональные и локальные системы населенных мест.

Групповые системы населенных мест (крупные, средние, малые) и их основные признаки различия. Цели формирования групповых населенных мест. Региональные и локальные системы населенных мест.

22. Проблемы регионального расселения на современном этапе. Проблемы однородного расселения регионов, городов и поселков, пригородных зон и инфраструктуры

23. Проблемы районной планировки в Азербайджане. Дифференцированный подход в районной планировке. Место городов и сел в районной планировке. Природно-климатические и социально-экономические вопросы районной планировке в условиях Азербайджана.

24. Проблемы развития малых и средних городов.

Критерии эффективности развития малых и средних городов. Факторы, влияющие на развитие малых и средних городов Азербайджана. Экономический потенциал малых и средних городов. Основные проблемы в развитии малых и средних городов.

25. Ограничение роста крупных городов.

Рациональное размещение производственных сил и проблемы крупных городов. Крупные города и окружающие их поселения.

26. Особенности развития селений и поселков в Азербайджане.

Проблемы развития сел и поселков Азербайджана. Традиционный облик сел в Азербайджане. Планировочная структура сельских населенных мест: традиции и региональные особенности

27. Принципы размещения производственных сил.

Закономерности размещения производительных сил (экономический, экологический, градостроительный, пространственный)

28. Классификация населенных мест и районов расселения.

Классификация населенных мест: по численности населения, по народнохозяйственному профилю (функциональному значению), по экономико-географическому положению, роли в системе расселения, а также по административно-территориальному значению города

РАЗДЕЛ V. Город и окружающая среда

29. Охрана окружающей среды как градостроительная проблема.

Градостроительная экология. Окружающая среда. Городская среда как составная часть окружающей среды. Устойчивость среды. Эластичность среды. Инерция среды. Емкость среды. Допустимые пределы изменений окружающей среды.

30. Задачи охраны окружающей среды и экологии в современном градостроительстве.

Понятия и основные задачи градостроительной экологии. Система управления охраной среды. Инженерные, технологические, биологические и архитектурно- планировочные подсистемы управления охраной окружающей среды.

31. Роль природных факторов в развитии градостроительства Азербайджана.

Основные природные факторы, влияющие на формирование городов Азербайджана. Климатическое районирование Азербайджана. Особенности расселения в условиях Азербайджана и их связь с природными факторами.

32. Задачи комплексного анализа градостроительных систем. Определение параметров городской среды. Экономическая целесообразность изменения характера застройки и благоустройства в зонах города. Определение резервов градостроительного освоения территории. Создание благоприятной городской среды, Оценка инвестиционно-градостроительного потенциала различных зон исторической части.

33. Градостроительные средства решения экологических задач на уровне районной планировки.

Роль районной планировки в охране природы. задачи районной планировки по охране природы. Градостроительные средства решения экологических задач

34. Оценка природных ресурсов территорий. Ресурсный потенциал и емкость территорий.

Основные планировочные ограничения и целесообразные направления градостроительной реорганизации и развития территории: природные условия и ресурсы; экологическая ситуация; демографическая ситуация, экономическая база развития территории, сфера занятости её населения; современное использование территории; планировочные ограничения; территориальные ресурсы; состояние транспортной и инженерной инфраструктур.

РАЗДЕЛ VI. Планировочная структура города

35. Принципы функционального зонирования современного города. Функциональное зонирование. Первая попытка функционального зонирования. Основные принципы функционального зонирования. Основные функциональные зоны города. Афинская Хартия. Поясное зонирование

36. Планировочная структура города.

Типы и элементы планировочной структуры. Статичная планировочная структура. Полугибкая планировочная структура. Компактная, расчлененная и рассредоточенная планировочные структуры.

37. Промышленная зона. Санитарная классификация предприятий и производств, санитарно-защитные зоны.

Производственная зона. Складская зона. Санитарная классификация предприятий. Санитарно-защитные зоны.

38. Селитебная зона. Взаимосвязь промышленных и селитебных зон.

Планировочная организация селитебной зоны. Жилая застройка. Взаимосвязь промышленных и селитебных зон.

39. Общественный центр.

Функции и размещение общественного центра города. Планировочная структура городского центра.

40. Принципы микрорайонирования. Возникновение микрорайонов. Основные преимущества и недостатки.

Теоретические концепции жилых планировочных единиц. Предпосылки формирования жилых планировочных единиц как самостоятельных объектов. Формирование первых концепций микрорайонов «Единица соседствующих» (США, «Сообщество» (Великобритания, страны Европы),

«Микрорайон» (СССР, страны Восточной Европы, Китай). Жилые планировочные единицы, как объект научной критики в конце XX века

41. Концепция усовершенствованного микрорайона.

Развитие микрорайонов в конце XX - начале XXI века. Изменение представлений о функциональном содержании микрорайонов. Развитие морфологии жилых планировочных единиц

42. Тенденции развития жилых территорий. Формирование жилых районов массового строительства в Азербайджане.

Развитие массового жилищного строительства в Азербайджане. Застройка первых микрорайонов в Баку. Эстетика массового жилищного строительства

РАЗДЕЛ VII. Транспортная и инженерная инфраструктура города.

43. Проблемы современного транспорта в развитии городов.

Проблемы загруженности и парковки. Проблемы окружающей среды. Проблемы рационального зонирования.

44. Зона внешнего транспорта.

Внешний транспорт. Виды внешнего транспорта. Зона внешнего транспорта в структуре города. Принципы формирования внешнего транспорта.

45. Сеть городского пассажирского транспорта.

Городской пассажирский транспорт. Виды общественного пассажирского транспорта. Расстояния между остановочными пунктами общественного пассажирского транспорта. Дальность пешеходных подходов до ближайшей остановки общественного пассажирского транспорта

46. Сеть автомобильных дорог и магистральных улиц. Сооружения для хранения и технического обслуживания транспортных средств.

Структура и элементы улично-дорожной сети города. Классификация внутригородских улиц и дорог. Сооружения для хранения и технического обслуживания транспортных средств.

47. Инженерно-технические основы градостроительной теории.
Инженерно-техническая инфраструктура. Инженерно-технические системы поселений. Инженерная защита территории. Системы энергоснабжения и теплоснабжения. Системы телекоммуникаций (связи)

48. Водоснабжение и канализация. Инженерные подземные сети.

Системы водоснабжения и водоотведения (канализации). Классификация подземных инженерных сетей. Принципы размещения подземных инженерных сооружений.

РАЗДЕЛ VIII. Система и учреждения общественного обслуживания

49. Структура системы общественного обслуживания.

Развитие идей формирования систем сооружений культурно-бытового назначения. Структура системы учреждений обслуживания. Сети обслуживания и центры обслуживания.

50. Формирование системы культурно-бытового обслуживания современного города. Пространственная организация систем обслуживания.

Особенности формирования системы обслуживания в современных городах. Размещение учреждений общественного обслуживания в структуре города. Квартальная и микрорайонная модель.

51. Размещение общественных центров в системе города.

Общественные центры и подцентры. Функции и размещение общественных центров и подцентров в планировочной структуре города. Многофункциональные и специализированные центры

РАЗДЕЛ IX. Система зеленых насаждений

52. Система озеленения города, классификация и площади зеленых насаждений.

Функции и структура озелененных территорий. Роль озелененных территорий в охране природных компонентов городской среды. Классификация объектов озеленения. Основные элементы системы озеленения городов.

53. Ландшафтно-экологический подход в градостроительстве.

Структура и динамика ландшафта. Ландшафтный анализ территории. Устойчивые ландшафты. Конструктивные задачи градостроительной экологии.

54. Вопросы охраны и восстановления (рекультивации) ландшафтов в современных городах.

Оценка последствий воздействия человека на ландшафты. Восстановление нарушенных ландшафтов. Цели рекультивации. Принципы охраны ландшафтов.

55. Принципы организации озелененных территорий в системе города.

Оздоровительные, рекреационные, эстетические, природоохранные задачи озеленения. Принципы организации озелененных территорий в городах: непрерывность, принцип развития, природоохранный принцип.

56. Основные принципы и положения формирования и развития городов-курортов и курортных зон в Азербайджанской республике.

Курортно-туристическая зона: основные понятия. Классификация курортов. Особенности и основные принципы формирования и развития городов- курортов и курортных зон в Азербайджане.

57. Основные функции и планировка пригородных зон.

Функции пригородной зоны. Элементы современных пригородных зон. Основные задачи планировки пригородных зон. Влияние развития пригородных зон на экономику городов

58. Функциональная организация и планировочная структура пригородных зон.

Трехпоясное членение территории пригородной зоны. Функционально- ландшафтное зонирование пригородной зоны Зона градостроительного развития. Хозяйственно-технические зоны. Зоны интенсивной рекреации. Экологические и природоохранные.

РАЗДЕЛ X. Общие вопросы планировки городов

59. Главные признаки градостроительства Азербайджана.

Классификация городов Азербайджана. Основные районы урбанизации Азербайджана. Главные признаки градостроительства в условиях Азербайджана

60. Современные проблемы градостроительного развития Азербайджана. Проблемы, связанные с переходом на рыночные условия. Последствия оккупации земель в Нагорном Карабахе. Проблема неравномерного расселения.

61. Методы современного прогнозирования в градостроительстве. Прогнозирование и планирование. Методы градостроительного прогноза как способа формирования городской среды. Основные направления использования количественных методов в градостроительстве.

62. Понятие о градостроительном кадастре.

Место градостроительного кадастра в системе управления городскими территориями. Градостроительная система. Градостроительный кадастр и мониторинг. Виды информации, включаемые в градостроительный кадастр

63. Применение ГИС-технологий в градостроительном проектировании. Понятие о ГИС. ГИС в градостроительстве. Градостроительные задачи, решаемые в ГИС. Из каких блоков состоит ГИС генплана

64. Экологические обоснования в градостроительстве.

Анализ и оценка природно-ландшафтных условий. Анализ и оценка антропогенных факторов. Учет требований государственной экологической политики.

65. Структура и организация проектирования: состав проекта, его основные разделы (блоки) и взаимосвязь.

Порядок разработки, согласования и утверждения градостроительных проектов. Концепция проектного решения. Проект. Общественное обсуждение проекта. Согласование проекта. Государственная экспертиза проекта. Утверждение проекта. Генеральный план. Опорный план. Специализированный план.

66. Стадии и уровни проектирования (ПДП, генплан, районная планировка). Уровни градостроительного

проектирования. Градостроительные объекты верхних территориальных уровней. Проектирование населенных мест. Взаимосвязь уровней градостроительного проектирования. Различия в содержании проектных задач по уровням проектирования.

67. Функционально-типологический анализ в градостроительстве
Содержание типологических задач. Типологические задачи макроуровня. Типологический анализ на уровне города. Динамика городских процессов и функциональная типология

РАЗДЕЛ XI. Город и наследие

68. Охрана и рациональное использование историко-культурного наследия в городах.

Историко-культурное наследие. Архитектурные памятники и исторические ансамбли. Формирование культурно-туристических зон.

69. Градостроительные регламенты и режимы использования территорий.

Градостроительные регламенты. Режимы использования территорий.

70. Охрана и обновление исторически сложившейся среды.

Историческая преемственность как фактор реконструкции. Эволюционный подход к реконструкции. Методы реконструкции исторически сложившейся среды.

71. Установление охранных зон и зон регулирования застройки.

Охранная зона объектов историко - культурного наследия. Зоны регулирования застройки и охраняемого природного ландшафта объектов историко - культурного наследия. Режим использования охранных зон, зон регулирования застройки и зон охраняемого природного ландшафта объектов историко - культурного наследия.

72. Историческая преемственность как фактор реконструкции.

Историко-генетический анализ. Приемы реконструкции среды с учетом историко-генетического кода города.

73. Эволюционный подход к реконструкции города.

Эволюционное обновление городского плана. Создание единого структурного каркаса города на основе наложения старого и нового.

РАЗДЕЛ XII. Теоретические основы градостроительства и современные градостроительные концепции

74. Возникновение современного градостроительства: основные черты, периоды.

Основные предпосылки и периоды становления современного градостроительства. Основные характерные черты современного градостроительства.

75. Индустриальный город Тони Гарнье; функциональное зонирование.

Индустриальный город – как первая попытка современного функционального зонирования. Основные идеи и зоны индустриального города.

76. Концепция «городов-садов» Э. Говарда; основные принципы планировки.

Концепция города-сада. Основные цели, решаемые в проекте. Воплощение концепции города-сада в городах Англии.

77. Концепция линейного города Сориа-и-Мата и ее последователи.

Линейный город Сориа-и-Мата, отличительные особенности.

Главные принципы планировки и застройки линейного города.

78. Градостроительные идеи довоенного периода (коллективистские общины, дома-коммуны и т.д.).

Предпосылки создания новых градостроительных идей в довоенный период. Концепция коллективных общин и домов-коммун. Характерные особенности, негативные стороны.

79. Градостроительные работы Ле Корбюзье и «Афинская хартия».

Работы Ле Корбюзье «Афинская хартия» и «Три формы расселения».

«Проект современного города на 3 миллиона человек». Лучезарный город.

80. Новые концептуальные положения современного градостроительства (новые градостроительные концепции: «Новый урбанизм», «Устойчивое развитие», «Экополис» и др.).

Развитии градостроительных концепций на современном этапе. Концепция устойчивого развития городов. Концепция Нового урбанизма. Концептуальные положения развития современного европейского градостроительства. Концепция «Экополис».

81. Динамичные концепции в градостроительстве. Идеи трансформации (мобильная архитектура и гибкие структуры).

Динамичные концепции в градостроительстве. Концепция динамичного города Н. А. Ладовского. Идеи трансформации градостроительных структур. Мобильная архитектура. Гибкие городские структуры. «Открытый» рост города

82. Концепция «урбанистов» и «дезурбанистов» в развитии современного градостроительства.

Дискуссии о расселении. Урбанизм и дезурбанизм. Концепция соцгорода Н.А.Милютин. Характерные особенности этих концепций.

РАЗДЕЛ XIII. Социально-экономические основы градостроительства

83. Социально-экономическая обусловленность градостроительных решений.

Экономическая эффективность принимаемых решений. Интенсивность использования территории. Нормативный метод экономической оценки. Учет требований государственной экономической политики.

84. Социально-демографические и социально-культурные факторы.

Анализ и оценка социально-демографических факторов. Анализ и оценка социокультурных факторов. Учет требований государственной социальной политики.

85. Техничко-экономическое обоснование градостроительных проектов

Основные характеристики перспективного развития градообразующей базы города. Оценка и выбор экономически эффективных планировочных решений. Принципы системности, плановости, перспективности, комплексности, преемственности.

РАЗДЕЛ XIV. Композиционная структура города

86. Планировочная и пространственная композиция объектов градостроительства.

Геометрическая форма плана. Композиционная структура плана. Разнообразие пространств. Формирование направленных видовых перспектив

87. Основные элементы композиции города.

Композиционные центры. Оси композиции. Основа (каркас) композиции. Характер, образный строй архитектурно-планировочного решения.

88. Художественный облик города.

Особенность восприятия композиции города. Роль архитектурных доминант городской композиции. Роль ансамблей в градостроительстве.

89. Целостность градостроительных систем.

Многообразие. Сложность элементов композиции. Иерархическая соподчиненность, соразмерность элементов композиции и их гармоническое сочетание. Целостность образного восприятия .

90. Эстетические вопросы градостроительной теории

Структура эстетических знаний в градостроительстве. Художественное творчество в градостроительном проектировании. Теория эстетического восприятия градостроительной среды

РАЗДЕЛ XV. Правовые основы градостроительства.

91. Основные градостроительные критерии регулирования застройки в городах и населенных пунктах.

Критерии качества жизни в городах. Качество каркасной (базовой) инфраструктуры городов и возможности ее использования. Качество городской среды.

92. Цели и направления государственной политики в области градостроительной деятельности. Проектно-планировочная документация.

Определение градостроительной стратегии. Правовое и экономическое регулирование градостроительной деятельности. Создание и совершенствование системы нормативных документов по градостроительству.

93. Градостроительное право, нормы и стандарты в условиях Азербайджана.

Градостроительное право. Градостроительный кодекс. Градостроительные нормативные документы. Региональные и местные нормативные документы. Градостроительные стандарты.

94. Информационное, научное, проектное обеспечение градорегулирования.

Информационное обеспечение градорегулирования. Паспорт градостроительного объекта. Показатели-индикаторы градостроительного развития. Научное обеспечение градорегулирования. Градостроительное проектирование как инструмент градорегулирования.

95. Организационное, финансовое, кадровое обеспечение градорегулирования.

Организационное обеспечение градорегулирования. Специально уполномоченные органы управления градостроительной деятельностью. Финансовое обеспечение градорегулирования. Кадровое обеспечение градорегулирования.

1. Cəfərov N.N. Azərbaycan şəhərlərinin bağ-park quruculuğununformalaşdırılması. Bakı, "Mars Print", 2011, 240 s.
2. Hacıyeva Y.Ə. Müxtəlif tarixi Mərhələlərdə ictimai mərkəzlərinformalaşması. Elmi əsərlər, №1,2. Bakı, AzMIU, 2000, s.33-34
3. Hüseynov E.F., Həsənov Ə.A., Mikayılova M.N. Tarixi şəhərin memarlıqirsı. Dərs vəsaiti. Bakı, Nurlar, 2006.
4. Həsənov T.G., Kərimli Y.S. Rayon və şəhərlərin planlaşdırılması. Dərsvəsaiti. Bakı, 2014.
5. Həsənova A.Ə. Azərbaycan şəhərlərinin ekologiyası. Bakı, "Əbilov,Zeynalov və oğulları" nəşriyyat mətbəəsi, 2008, 302 s.
6. Həsənova A.Ə. Azərbaycanın labdşaft memarlığı. Bakı, "Əbilov, Zeynalovvə oğulları" nəşriyyat mətbəəsi, 2006, 252 s.
7. Hüseynov F.M., Əliyev N.Ə., Yusufova N.O., Əliyeva A.S., Qasımzadə E.Ə. Azərbaycanın kiçik və orta şəhərlərində planlaşdırma və yenidənqurma prinsipləri. Bakı, Elm, 2003
8. Qasımov A.T. Azərbaycanın kütləvi tikinti memarlığı. Bakı, Elm, 2004.
9. Qəhrəmanova Ş.Ş. Şəhər mühitinin yenidən qurulması. Bakı, Çarşıoğlu, 2003.
10. Qiyasi C.Ə. Nizami dövrü memarlıq abidələri. Bakı, Işıq, 1991, 264 s

RUS DİLİNDƏ

1. Абдуллаев Э.А. Формирование композиции новых городов Азербайджана. Автореферат на соискание ученой степени кандидата архитектуры. Баку, 1997, 35 с.
2. Абдуллаев Э.Р. Градостроительные особенности развития сети малых населенных мест в зонах агропромышленных производств Азерб. ССР. Автореферат на соискание ученой степени кандидата архитектуры, ЦНИИП градостроительства, Москва, 1974, 23 с.
3. Абдуллаева Н.Д. Архитектура инженерных сооружений Азербайджана. Баку, 2009, 105 с.
4. Авдоткин Л.Н., Лежава И.Г., Смоляр И.М. Градостроительное проектирование. М., 1989.
5. Алекперов Э.Г. Композиционные аспекты комплексной реконструкции жилой застройки исторических городов Азербайджана. // В сб.: Пути снижения материалоемкости и трудозатрат в строительстве. Азгоспроект, Баку, 1987, с.9-12
6. Али-заде Г.А. Теория архитектуры и практика строительства в Азербайджане. Учебн. пособие. Баку, Азернешр, 1986.
7. Алиев Н.А. Архитектурно-художественные

- проблемы градостроительного развития Баку. Автореферат на соискание ученой степени доктора архитектуры. Баку, 2006, 47 с.
8. Арманд Д.Л. Географическая среда и рациональное использование природных ресурсов. Москва, «Наука», 1983, 237 с.
 9. Архитектурное проектирование общественных зданий и сооружений. Под редакцией Рожина И.Е. и Урбаха А.И. М., 1985
 10. Аскарлов Ш.Д. Регион – пространство – город. М., Стройиздат, 1988.
 11. Ахмедова Е.А., Шабанов В.А. Городская среда. Проблемы реконструкции [Текст]. Куйбышев, Книжное издательство, 1991, 248 с.
 12. Ахмедова Е.А. Региональный ландшафт: история, экология, композиция [Текст]. Самара, Книжное издательство, 1991, 248 с.
 13. Бакутис В.Э., Бутягин В.А., Лунц Л.Б. Инженерное благоустройство городской территории. Учебник для вузов, 2-ое изд. М, Стройиздат, 1971, 223 с.
 14. Баранов Н.В. Композиция центра города. М, Стройиздат, 1965
 15. Бархин Б.Г. Методика архитектурного проектирования. Учебно-методическое указание. М., Стройиздат, 1982.
 16. Белкин А.В. Городской ландшафт. М, Высшая школа, 1987, 111 с.
 17. Бочаров Ю.П., Кудрявцев О.К. Планировочная структура современного города. М., Стройиздат, 1972.
 18. Буга П.Г., Шелков Ю.Д. М, Высшая школа, 1980, 232 с.
 19. Векилова А.З. Планировка и застройка малых городов Азербайджана. Методич. указ. Баку, АЗИСИ, 1982, 70 с.
 20. Велев П. Пешеходные пространства городских центров [Текст]/ пер. с болгарского. М, Строймздат, 1983, 192 с.
 21. Вергунов А.П., Денисов М.Ф., Ожегов С.С. Ландшафтное проектирование [Текст]: учебное пособие для вузов. М, Высшая школа, 1991, 240 с.
 22. Вергунов А.П. Архитектурно-ландшафтная организация крупного города [Текст]. Л, Стройиздат, 1982, 134 с.
 23. Вилкас Э.И. Город и его художественный облик. М, 1975
 24. Владимиров В.В., Микулина Е.М., Яргина З.Н. Город и ландшафт (проблемы, реконструктивные задачи и решения) [Текст]. М, Мысль, 1986, 237 с.
 25. Владимиров В.В. Диалог с пространством [Текст]. М, 2004, 212 с.
 26. Гасанова А.А. Архитектурно-художественное своеобразие городов Азербайджана / В сб. Проблемы архитектуры и градостроительства. Баку, АЗИСИ, 1986
 27. Гасанова А.А. Сады и парки Азербайджана. Ишыг, 1985.
 28. Гидион З. Пространство, время, архитектура / сокр. Пер. с нем.

- М,Стройиздат, 1984, 455 с.
29. Глазычев В.Л. Урбанистика: электронное издание сетевогораспространения. М.: «Европа», «КДУ», «Добросвет», 2018
 30. Горохов В.А. Зеленая природа [Текст]: учебное пособие для вузов. М,Архитектура-С, 2005, 528с.
 31. Градостроительство. Планировка и застройка городских и сельских поселений [Текст] / СНиП 2.07.01-89*. М, ФГУП ЦПП, 2007, 56 с.
 32. Груза Иржи. Теория города (Пер. с чеш.) М., 1972.
 33. Гусейнов Ф.М. Международная хартия «Архитектура стран Востока: эволюция в будущее». Баку, МААСВ, 1994.
 34. Гусейнов Ф.М. Планировочная структура развивающихся промышленных городов Азербайджанской ССР// В сб.: Новые города, Киев, Будивельник, 1970
 35. Гусейнов Ф.М., Мамедбеков К.Г., Мусаев Т.М., Нагиев Н.Г. и др. Социально-экономические проблемы градостроительного расселения городов и жилищно-коммунального строительства в Азербайджанской ССР. Баку, 1987, 193 с.
 36. Гусейнов Ф.М. Формирование и развитие социалистического расселения в Азербайджанской ССР (1920-1980 гг.): Автореферат на соискание ученой степени доктора архитектуры. Баку, 1983, 41 с.
 37. Гусейнов Ф.М. О композиционном развитии городов Азербайджана. // Статья в кн.: Архитектурно-пространственная организация селитебных территорий городов. Киев, 1975, с.39-44
 38. Гусейнова Л.М. Сохранение и развитие архитектурно-художественного своеобразия городов Азербайджана. Автореферат на соискание ученой степени кандидата архитектуры. Баку, 1990, 25 с.
 39. Гусейнова С. История расселения Мугани и архитектурно-планировочное развитие Сальян XIX – начало XX вв. Автореферат на соискание ученой степени кандидата архитектуры. Баку, 1990
 40. Демидов С.В., Хрусталева А.А. Архитектурное проектирование предприятий. М., 1984.
 41. Жемчужникова Н.И. К вопросу реконструкции малых городов // В сб: малые города в системе расселения. Киев, Будивельник, 1970
 42. Иконников А.В. Архитектура города. Эстетические проблемы композиции. М., 1982.
 43. Иконников А.В. Зарубежная архитектура. М., Стройиздат, 1984.
 44. Иконников А.В. Структура, форма и образ архитектуры. М.,Стройиздат, 1982.
 45. Иконников А.В. Формирование городской среды. М, 1973
 46. Иконников А.В. Теория композиции в советской архитектуре. М, 1986
 47. Иконников А.В. Эстетические проблемы массового жилищного строительства. М, Стройиздат, 1966
 48. Иконников А.В., Степанов Г. Основы архитектурной композиции. М,

«Искусство», 1971, 222 с.

49. Иодо И.А., Потаев Г.А. Основы градостроительства и территориальной планировки. Учебник для вузов, «УниверсалПресс», Минск, 2003, 216 с.
50. Исаченко А.Г. Организация природной среды. М., 1980, 70 с.
51. Кандилис Ж. Статья архитектором (Пер. с франц.). М., Стройиздат, 1979.
52. Касим-заде Э.А. Проблемы развития Азербайджанской Советской архитектуры на современном этапе. Баку, Азгосиздат, 1967, 231 с. с.
53. Кахраманова Ш.Ш. Климатоадаптированные жилые структуры в условиях Баку. Вакі, El-Aliance, 2008, 258 с.
54. Комплексная схема охраны природы Азербайджанской ССР до 2010 года. Баку, ГГПИ Азгомпромпроект, 1987
55. Колесников С.А. Архитектурная типология высоко урбанизированных многофункциональных узлов городской структуры крупнейшего города. Автореферат на соискание ученой степени кандидата архитектуры. М, 2002, 28 с.
56. Косицина Э.С., Птичникова Г.А., Иванова Н.В. Архитектурно-композиционные основы проектирования городов [Текст]: учебное пособие. Волгоград, ВолгГАСА, 2002, 144 с.
57. Костриков Н.Д. План города как основа формирования его художественного образа. Автореферат на соискание ученой степени кандидата архитектуры. М, 1977, 24 с.
58. Курбатов Ю.И. Архитектурные формы и природный ландшафт: композиционные связи [Текст]. Л, Издательство ЛГУ, 1988, 336 с.
59. Лавров В.А. Градостроительная культура Средней Азии. М., Стройиздат, 1978.
60. Лазарева И.В. Архитектурно-ландшафтная организация долин малых рек в городах. Автореферат на соискание ученой степени кандидата архитектуры. М, МАРХИ, 1990, 23 с.
61. Линч К. Совершенная форма в градостроительстве. Пер. с англ. М., Стройиздат, 1986.
62. Линч К. Образ города [Текст]. М, Стройиздат, 1982, 328 с.
63. Литвенкова И.А. Экология городской среды: урбоэкология. Курс лекций. Витебск: Издательство УО «ВГУ им. П.М.Машерова», 2005, 163 с.
64. Мамедзаде М.А. Строительное искусство Азербайджана: с древнейших времен до XIX в. Баку, Элм, 1983, 336 с.
65. Мамедова Г.Г. Нагиев Н.Г., Гусейнов Ф.М., Абдулрагимов Р.Г., Абдуллаева Н.Дж., Аманзаде Р.Б., Гаджиева С.Х., Мамедова З.Г. История архитектуры Азербайджана – в 5 томах. Баку, 2014.
66. Мержанов В.М. Архитектурный облик жилой застройки. М, Стройиздат, 1979, 135 с.

67. Мехтиев А.М. Народное жилище Азербайджана (с древнейших времен до начала XX века). Автореферат на соискание ученой степени доктора архитектуры. Баку, 2003, 105 с.
68. Миралаев У.Б. Становление и развитие градостроительства в Азербайджане I-X века. Автореферат на соискание ученой степени кандидата архитектуры. Баку, 1986, 21 с.
69. Нагиев Н.Г. Современное градостроительство Азербайджанской республики. Баку, 2011, Təhsil işçisi mətbəəsi, 304 с.
70. Нефедов В.А. Архитектурно-ландшафтная реконструкция как средство оптимизации городской среды. Автореферат на соискание ученой степени доктора архитектуры. СПбГАСУ, 2005, 207 с.
71. Оздоровление окружающей среды городов // Сб. научных трудов. М, НИИ градостроительства, 1973, 143 с.
72. Основные направления развития и размещения производительных сил Азербайджанской ССР (на 1976-1990 гг). Госплан АзССР. Бпку, 1978. В2-х томах. Т.1., 321 с. Т2 (Приложения) 271 с.
73. Островский В. Современное градостроительство. Пер. с пол. / Под редакцией докт. арх. В.В. Владимирова. М., Стройиздат, 1979.
74. Планирование устойчивых городов: направления стратегии. Глобальный доклад о населенных пунктах (сокращенная версия) / ООНХабитат – Лондон Стерлинг, Вирджиния, 2009. – 120 с.
75. Пономарев Е.С. Принципы реконструкции открытых пространств внутри сложившихся жилых районов (на примере Набережных Челнов)[Текст]. Автореферат на соискание ученой степени кандидата архитектуры. М, МАРХИ, 2008.
76. Потаев Г.А. Тенденции развития градостроительства. Минск, БНТУ, 2014, 222 с.
77. Раппопорт А.Т. Городская среда и драматургия архитектурной композиции/ В сб. Проблемы теории и истории архитектуры, №5. М, 1979, 425 с.
78. Римша А.Н. Градостроительство в условиях жаркого климата. Учебн. пособие для ВУЗов. М., Стройиздат, 1972.
79. Руководящие принципы планирования устойчивого развития населенных пунктов / Европейская экономическая комиссия. ООН. – Нью-Йорк - Женева, 1996. – 94 с.
80. Савицкий Ю.Ю. Архитектура капиталистических стран. Учебн. пособие. М., Стройиздат, 1973.
81. Сотникова И.В. Подходы и приемы ландшафтного преобразования транзитных городских пространств // Журнал по строительству, архитектуре, дизайну и изобразительному искусству «Проект 34». ВолгГАСУ, 2008, с 58-63
82. Схема районной планировки Азербайджанской ССР. Т1, 2// Госкомитет СССР по строительству и архитектуре. М, ЦНИИП градостроительства, 1975. Т1, 360 с., Т2, 320 с.
83. Сычева А.В. Ландшафтная архитектура. /Учебное пособие для вузов.

- 4-ое издание/. М, Оникс, 2007, 87 с.
84. Талыбов А.М. К исследованию планировочной структуры малых городов Азербайджана // Уч.зап.АзПИ, сер.Х. Баку, 1972
 85. Талыбов А.М. Архитектурно-пространственное построение малогорода // Тез, докл. На 23 научн.конф.АзПИ. Баку, 1990, 50 с.
 86. Тетиор А.Н. Социальные и экологические основы архитектурного проектирования. – М.: Академия, 2009. – 240 с.
 87. Усейнов М.А., Бретаницкий Л.С., Саламзаде А.В. История архитектуры Азербайджана. М., 1963.
 88. Фирсанов В.М. Архитектура гражданских зданий в условиях жаркого климата. Учебник. М., Высшая школа, 1982.
 89. Яргина З.Н. и др. Основы теории градостроительства. М., Стройиздат, 1986.

İNGİLİS DİLİNDƏ

1. Creating Resilient & Livable cities, Pacific cities Sustainability Initiative Second Annual Forum. March, 11-13, 2014, Manila, pp.19-21, 2014
2. Gahramanova Sh., Babayev Sh. ‘The new principles of development control in residential areas: the case study of Baku-city’, 4th International Multidisciplinary Scientific Conference on Social Science and Arts. SCEM 2017. Urban planning, Architecture & Design. Conference proceedings, V2. 24-30 August, 2017, Albena Co, Bulgaria
3. Indicators of Sustainable Development: Framework and Methodology. N.Y.: United Nations, 1996, 428 p.
4. Istanbul Declaration on Human Settlements and the Habitat Agenda: Goals and Principles, Commitments and Global Plan of Action, United Nations Conference On Human Settlements (HABITAT II), Istanbul (Turkey), 3-14 June 1996 UN Doc. A/CONF.165/14.
5. Rudlin, D. and Falk, N (2000), *Building the 21st Century Home – The Sustainable Urban Neighbourhood*, Architectural Press, Oxford.
6. Sarmiento C. People-oriented Cities: 3 Key Elements for Quality Public Transport/ World Resources Institute, WRI Ross Center for Sustainable Cities/ June, 12, 2014 <http://www.wri.org/blog/2014/06/people-oriented-cities-3-key-elements-quality-public-transport>
7. Sherlock, H. (1991), *Cities Are Good For Us - The Case For Close-knit Communities, Local Shops and Public Transport*, Paladin, London.
8. UN-ECE Social and Economic Benefits of Good Land Administration, New York and Geneva, 1998.
<http://www.unece.org/env/hs/wpla/welcome.html>.
9. UN-Habitat (2012) Leveraging Density. Global Report on Human

Settlements. Nairobi: UN-Habitat.

10. UN-Habitat (2012). Working with Nature. Global Report on Human Settlements. Nairobi: UN-Habitat.
11. UN-Habitat (2012). International Guidelines on Urban and Territorial Planning. Nairobi: UN-Habitat.
12. UN-Habitat (2013) Urban Patterns For A Green Economy: Working With Nature. Nairobi: UN-Habitat
13. UN-Habitat (2013). Urban Patterns For A Green Economy: Clustering For Competitiveness Nairobi: UN-Habitat.
14. UN-Habitat (2013). Urban Patterns for a Green Economy: Optimizing Infrastructure. Nairobi: UN-Habitat.
15. UN-Habitat (2013). Urban planning for City Leaders. Global Report on Human Settlements. Nairobi: UN-Habitat.